

Dr Tomasz Sowada – „Geografia oporu- wzajemnie powiązane przestrzenie kontestacji”

Konkurs: SONATA 19

Kwota: 558 840 zł

Opis projektu:

W naszym projekcie planujemy przyjrzeć się zjawisku oporu społecznego, ze szczególnym uwzględnieniem jego powiązań z przestrzenią. Przestrzenią, która jest w praktykach oporu obecna tak długo, jak sięgają źródła historyczne. Już pierwszy udokumentowany strajk robotników zatrudnionych w starożytnym Egipcie (XII w. p. n. e.) polegał między innymi na organizacji demonstracji oraz okupowaniu przestrzeni publicznej. Podejmiemy aktualne zagadnienia społeczne poruszając temat fali społecznego oporu obserwowanej w ostatnich latach, odnosząc się jednocześnie do współczesnych osiągnięć geografii. Opór w życiu społecznym nie jest niczym nowym. Jego uczestnicy korzystają często z tradycyjnych, znanych od setek lat, taktyk i strategii, również tych w których dominująca rolę odgrywa wątek przestrzenny. Nowością ostatnich lat jest wykorzystanie technologii związanych z rozwojem komunikacji sieciowej. Uzupełniają one arsenał protestujących i, co jeszcze istotniejsze, umożliwiają nowe formy oporu. Niektóre z nich określić można mianem hybrydowych, balansujących na granicy przestrzeni realnej i cyfrowej, inne odbywają się w świecie całkowicie cyfrowym. Wszystkie te mechanizmy zostały w roku 2020 dodatkowo wzmocnione poprzez lockdowny, wymuszające cyfrowe formy ekspresji i zaangażowanie nawet wśród grup społecznych dotychczas postrzeganych jako cyfrowo wykluczone. Otwarta została w ten sposób bogata poznawczo i nowatorska metodologicznie droga do zbadania przestrzennych aspektów oporu. W omawianym projekcie zamierzamy wykorzystać tę okazję z jednej strony analizując proces cyfrowej mediacji oporu, a z drugiej, co jest również interesujące, ocenić potencjał wykorzystania metod cyfrowych w owym badaniu. Celem naszego projektu jest określenie dwukierunkowej relacji między oporem a przestrzenią w hybrydowym materialno-cyfrowym środowisku, w dwóch różnych kontekstach kulturowych. Jego realizacja będzie wspierana przez cele szczegółowe, w tym (C1) określenie znaczenia cyfrowo zapośredniczonego oporu dla społecznego wytwarzania przestrzeni; (C2) określenie roli przestrzeni w cyfrowo pośredniczonym oporze; (A3) identyfikację mechanizmów cyfrowego zapośredniczenia oporu i jego przestrzennych aspektów; (A4) porównanie przestrzennych aspektów oporu w dwóch kontekstach kulturowych. Innymi słowami: chcemy jak najdokładniej poznać wzajemne powiązanie pomiędzy oporem społecznym a przestrzenią. Z jednej strony wiąże się to z ustaleniem w jaki sposób opór wpływa na nasze postrzeganie przestrzeni i kształtuje nasze wyobrażenia na temat poszczególnych miejsc. W jaki sposób opór nadaje miejscu znaczenie? Z drugiej strony, interesuje nas również wpływ przestrzeni na praktyki oporu. Czy ich lokalizacja ma wpływ na liczebność uczestników, ich zachowania, odczucia i praktyki? W każdym przypadku przewidujemy również uwzględnienie roli nowych technologii. W jaki sposób powszechny dostęp do internetu, urządzeń mobilnych i geolokalizacji wpływa na powiązania oporu z przestrzenią? Jak przebiega opór organizowany całkowicie w cyfrowej przestrzeni gier komputerowych? Odpowiedzi na tego rodzaju pytania będziemy poszukiwać w ramach naszego projektu. Bardzo istotne będzie dla nas uwzględnienie w badaniach cyfrowego wymiaru współczesnego oporu, rozumianego zarówno w sensie hybrydowej (wspomaganej poprzez mediację cyfrową) formy tradycyjnych protestów, jak i form oporu organizowanych całkowicie w cyfrowych światach gier komputerowych. Tym samym nasz projekt łączy dorobek dwóch dziedzin wiedzy: geografii protestu i geografii cyfrowej. Chęć realizacji przyjętych celów wiąże się z koniecznością realizacji obszernego planu badań. W ramach projektu przewidujemy: 1. Przegląd dokumentów udostępnianych przez różne instytucje, a związanych z praktykami oporu; 2. Stworzenie platformy internetowej, za pośrednictwem której wraz z uczestnikami badania stworzymy mapę praktyk oporu;

3. Badanie ankietowe dotyczące powiązań oporu z przestrzenią; 4. Analizę wizualną materiałów fotograficznych i wideo powiązanych z oporem (również wyrażanym w cyfrowej przestrzeni gier komputerowych); 5. Analizę treści publikowanych w internecie, a dotyczących oporu; 6. Wywiady dotyczące powiązań oporu z przestrzenią. Nasze badania wypełniają dostrzeganą przez nas lukę badawczą, która związana jest z niedostatecznym rozpoznaniem roli cyfrowych wymiarów przestrzeni w ramach praktyki oporu. Większość dotychczasowych badań skupia się bowiem oddzielnie na wątkach etnografii oporu lub też ich wymiarze cyfrowym. Naszym zdaniem kwestie te należy traktować we współczesnym świecie jako nierozdzielalną całość. Wciąż niezbadane pozostają również nowe formy oporu, wykształcone w trakcie lockdownu związanego z pandemią COVID19. Przykładem mogą być protesty zdalne oraz manifestacje w samochodach (organizowane w związku z bezpieczeństwem i koniecznością zachowania dystansu). Stwarzają one niepowtarzalną okazję na analizę przestrzeni protestu z nowych punktów widzenia.